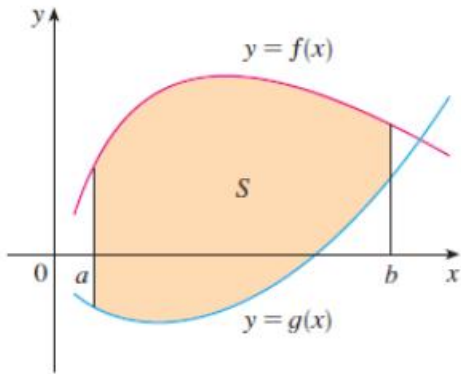

Xét miền S nằm giữa hai đường cong $y = f(x)$ và $y = g(x)$ và giữa hai đường thẳng đứng $x = a$ và $x = b$, trong đó f và t là các hàm số liên tục và $f(x) \geq g(x)$ với mọi x thuộc $[a, b]$. (Xem Hình 1.)

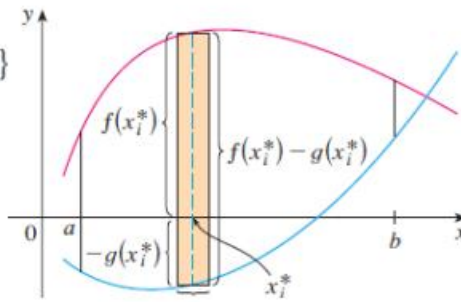
Giống như ta đã tìm diện tích bên dưới đường cong trong Bài 5.1, ta chia S thành n mảnh có chiều rộng bằng nhau và rồi ta tính xấp xỉ mảnh thứ i bằng hình chữ nhật có cạnh đáy Δx và chiều cao $f(x_i^*) - g(x_i^*)$. (Xem Hình 2. Nếu thích, ta có thể lấy tất cả điểm mẫu là đều mút phải, khi đó $x_i^* = x_i$). Tổng Riemann

$$\sum_{i=1}^n [f(x_i^*) - g(x_i^*)] \Delta x$$

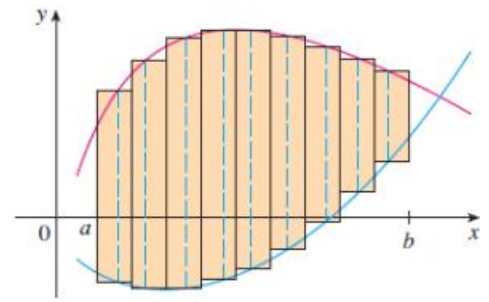
theo trực giác ta thấy chính là giá trị xấp xỉ của diện tích S .

HÌNH 1

$$S = \{(x, y) \mid a \leq x \leq b, g(x) \leq y \leq f(x)\}$$

HÌNH 2 (a) Hình chữ nhật tiêu biểu

(b) Hình chữ nhật xấp xỉ

Giá trị xấp xỉ này càng lúc càng tốt hơn khi $n \rightarrow \infty$. Do đó ta định nghĩa diện tích A của miền S là giá trị giới hạn của tổng diện tích các hình chữ nhật xấp xỉ này.

1

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{i=1}^n [f(x_i^*) - g(x_i^*)] \Delta x$$

Ta nhận ra giới hạn của (1) chính là tích phân xác định của $f - g$. Do đó ta có công thức sau để tính diện tích.

2 Diện tích A của miền giới hạn bởi đường cong $y = f(x)$, $y = g(x)$, và các đường $x = a$, $x = b$, trong đó f và t liên tục và $f(x) \geq g(x)$ với mọi x thuộc $[a, b]$, là

$$\int_a^b [f(x) - g(x)] dx$$

Ví dụ

Tìm diện tích của miền giới hạn bởi các parabol $y = x^2$ và $y = 2x - x^2$.

GIẢI Trước tiên ta tìm giao điểm của hai parabol bằng cách hệ phương trình của chúng. Ta được $x^2 = 2x - x^2 \Leftrightarrow 2x^2 - 2x = 0 \Leftrightarrow 2x(x - 1) = 0 \Leftrightarrow x = 0$ hay 1 . Các giao điểm là $(0, 0)$ và $(1, 1)$.

Từ Hình 6 ta thấy rằng các đường biên trên và dưới là

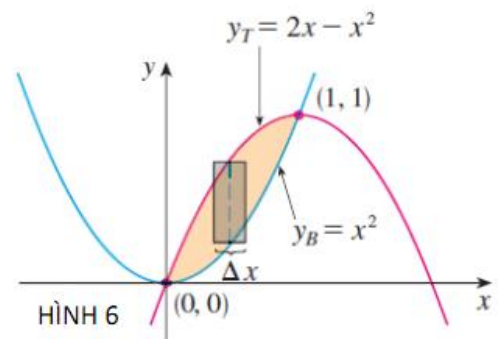
$$y_T = 2x - x^2 \quad \text{và} \quad y_B = x^2$$

Diện tích của hình chữ nhật tiêu biểu là

$$(y_T - y_B) \Delta x = (2x - x^2 - x^2) \Delta x$$

Vậy miền giới hạn nằm giữa $x = 0$ và $x = 1$. Do đó diện tích cần tìm là

$$\begin{aligned} A &= \int_0^1 (2x - 2x^2) dx = 2 \int_0^1 (x - x^2) dx \\ &= 2 \left[\frac{x^2}{2} - \frac{x^3}{3} \right]_0^1 = \frac{1}{3} \end{aligned}$$

HÌNH 6